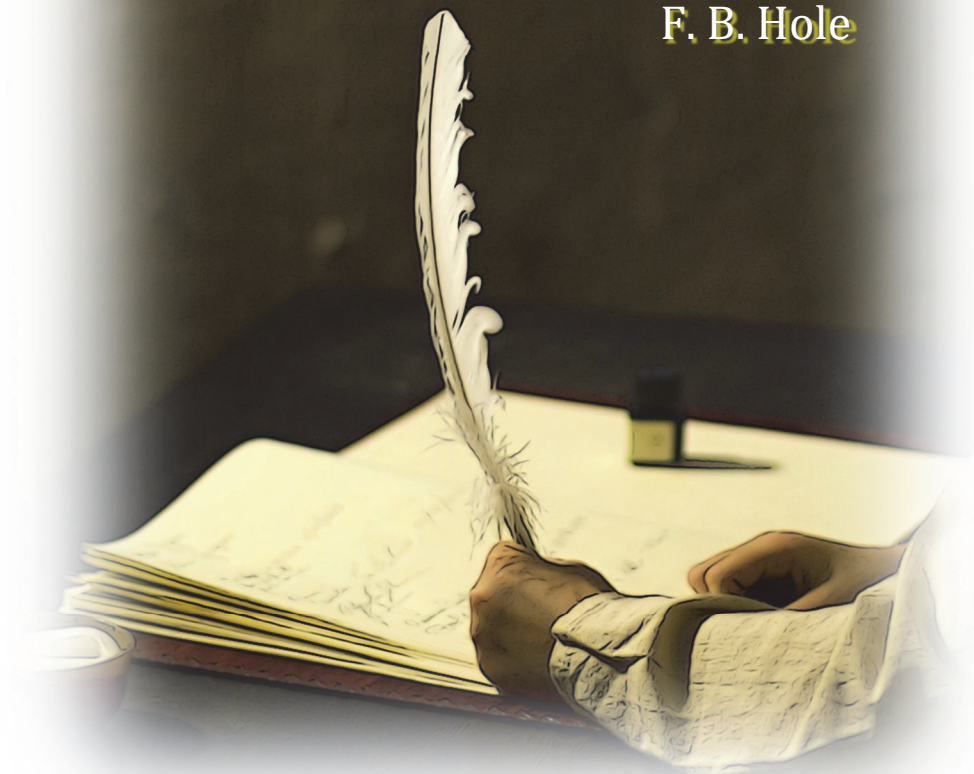

Opis Falemonovi

F. B. Hole

Když jsme si přečetli tento krátký Dopis, bylo by dobré přečíst si posledních dvanáct veršů Dopisu Koloským, a přitom si všítat zvláště různých jmen, o kterých se tam Pavel zmiňuje. Ne méně než osm z těch, která jsou jmenována ve Filemonovi, lze nalézt i v Dopisu Koloským. U některých z nich se dovídáme něco o jejich minulosti.

Filemon byl apoštolův milovaný přítel a spolupracovník a zjevně bydlel v Kolosách. Zdá se, že Apfia byla jeho žena a Archippus jeho syn; také on byl nadaný muž se zcela určitou službou, která mu byla svěřena od Pána. Filemonův dům byl místem shromažďování pro Boží lid, takže Pavel mohl psát o „shromáždění /církvi/ v tvém domě“.

Onezimus, o kterého v tomto Dopisu hlavně jde, byl dříve Filemonovým otrokem, jak to ukazuje 16. verš. Vůči svému křesťanskému pánu se dopustil nepravosti, a potom utekl (v. 15.18). Skrze Boží velkou milost však přišel ten uprchlý otrok do kontaktu s Pavlem, když ten byl v Římě ve vězení, a skrze něho se obrátil (verš 10). Jeho obrácení bylo tak pronikavé, že Pavel krátce potom o něm mohl mluvit jako o „*věrném a milovaném bratrovi*“ (Kol. 4,9).

V té době měl Tychikus v úmyslu opustit Řím a cestovat do Kolos, a přitom s sebou vzít Pavlův Dopis tomuto shromáždění. Apoštol využil této příznivé příležitosti, aby v jeho doprovodu poslal Onezima zpět k jeho lidem. Tak se mohl vrátit ke svému pánu, proti němuž se kdysi tak provinil. Pro Onezima to nebyla snadná věc, postavit se před Filemonem, ačkoli Boží milost jej mezi tím přivedla k obrácení. Pavel napsal ohleduplný dopis, který mnohé vysvětloval, a přimlouval se v něm. A Onezimus jej měl sám předat. Tento krátký Dopis máme před sebou a Bůh shledal za dobré vložit ho jako inspirovaný do Svého Slova. Uvnitř pravdy zaujímá své vlastní místo, které je nám v Písmu zjeveno.

Předně nám ukazuje, jak obrácený hříšník směřuje své kroky na cestu praktické spravedlnosti. Když Onezimus svému pánu Filemonovi učinil zle, byl neobrácený muž. Nyní se stal milovaným bratrem, ale to ho neosvobozovalo od povinnosti, která vyvstala skrze jeho dřívější hříchy. Pokud se týká Boha, byl tento hřích odpuštěn jako všechny jeho jiné hříchy (Sk. 13,39). Ale vůči Filemonovi bylo potřebné vyznání a náprava škody. Jak náprava v tomto případě vypadala, ukazuje Dopis. Zde máme už důležitou lekci. Když jsme někomu zjevně způsobili škodu, není žádný působivější důkaz naší lítosti než ten, že to vyznáme a škodu nahradíme, tak jak to je v naší moci. To je vždy těžký proces, ale jde o praktickou spravedlnost. Něco takového je velmi působivým svědectvím a slouží to k Boží cti.

Dopis za druhé zdůrazňuje a vyzvedá zdvořilost jako ctnost, která křesťanům dobře sluší. Je jasné, že křesťan má ukazovat čestnost, upřímnost a být průhledný, což je protiklad ve světě tak rozšířeného pokrytectví a lichocení. Ale nemá jít tak daleko,

aby se upřímnost stala necitelnou tvrdostí. Má dbát a uznávat práva druhých a vyjadřovat se citlivě. Jak krásně se Pavel vyjadřuje v 7. verši, jak si cenil milosti a dobrotivosti, kterou viděl u Filemona.

Také když ve verších 8 a 10 začíná mluvit na téma Onezimus, je taktní a jemnocitný. Prosí tam, kde by mohl uplatnit apoštolskou autoritu a přikázat. Představuje Onezima jako své duchovní dítě, které mu bylo dáno v těžké době v jeho vězení – to je myšlenka, která směřuje k tomu, aby se dotkla Filemonova srdce. Také v 13. verši a v následujících verších vidíme Bohem daný takt a zdvořilost. Pavel by si byl ve svém těžkém období Onezima rád podržel, ale domníval se, že bez Filemonova svolení by to byla neospravedlnitelná domýšlivost. Jeho dřívější pán měl určitá práva, jichž Pavel svědomitě dbal. Uznával, že kdyby měl z Onezimovy pomoci užitek, byl by to Filemonův „dobrý skutek“. Tuto dobročinnost si nechtěl přivlastnit a Filemona teprve dodatečně o ní zpravit, takže ten by nemohl dělat nic jiného, než nuceně svolit. Ne, on poslal Onezima zpátky. Chtěl to dobrodiní, pokud k němu dojde, zakusit jako Filemonův dobrovolný dar.

Možná, že se však Onezimus vrátil zpět na to místo, kde kdysi sloužil hříchu a učinil škodu svému pánu, aby mu sloužil lépe a provždy (v. 15). V každém případě se nyní vše mělo dít na novém základu. Jak zdvořile a taktně sděluje apoštol Filemonovi také tuto skutečnost, když mu poukazuje na to, že ho nyní bude vlastnit nejen jako otroka, nýbrž jako milovaného bratra. Za těchto nových okolností bude Onezimova služba mít zcela jinou kvalitu, i kdyby kvantita měla být menší nebo kdyby ho z dobré vůle poslal zpátky do Říma, aby pomáhal apoštolovi nebo šel ve službě Kristu někam jinam.

Ale Onezimus se v době před svým obrácením proti Filemonovi provinil. Jeho dřívější pán utrpěl ztrátu zpronevřením peněz nebo nedbalou službou. Pavel to ví, nebo se to přinejmenším domnívá, a přebírá plnou odpovědnost za náležitou náhradu. Vzniklá škoda má být připočtena Pavlovi. Vlastní rukou píše: „*Já zaplatím.*“ Ale jakým mistrovským dílem jsou následující slova: „*Abych ti neřekl, že ty jsi mi také sám sebe dlužen.*“

Filemon tedy sám byl obrácen skrze Pavla, a kdyby ve svém účetnictví otevřel konto na Pavlovo jméno a zatížil je finanční ztrátou skrze Onezima, musel by mu k dobru napsat hodnotu oddané služby, která mu přes odpor a utrpení přinesla život a věčné spasení.

Potřebujeme o tom jen klidně přemýšlet, abychom si všimli, jak neodolatelný účinek musela mít tato slova. Kdyby Filemon až do té doby snad měl sklon k tomu, aby byl nadmíru spravedlivý a tvrdý, jak roztaje! Copak už znamenala jeho ztráta? Jak ubohé se muselo to vše jevit, i kdyby šlo o tisíce, tváří v tvář velkému dluhu

lásky, který dlužil apoštolovi. To muselo na Filemona prostě působit přemáhajícím způsobem.

Apoštol si tím byl zcela jistý, jak vyplývá z veršů 20 a 21. Jeho důvěra k Filemonovi byla tak veliká, že se domníval, že ten půjde ještě nad to, co mu apoštol vzhledem k jednání s Onezimem tak důrazně kladl na srdce. To bylo přece krásné uznání pro Filemona! Není divu, že ho Pavel oslovuje jako toho „milovaného“.

Protože víme, jak zlé škody jsou způsobeny jménu Krista v Božím lidu kvůli podobným případům, nemůžeme tento důležitý Dopis dostatečně zdůraznit. Jde o následující body:

Provinilá část má ve vši pokoře jít k tomu, jemuž něco dluží, vyznat a uznat to, že ten druhý má právo na náhradu.

Ten, **jemuž se stala škoda**, má litujícího provinilce v milosti přijmout a přitom brát ohled na to, co v něm Bůh všechno způsobil, ať je to obrácení jako u Onezima, nebo poznání a napravení, jak tomu může být u mnohých z nás.

Zprostředkující část měla být prostá všeho, co vypadá jako diktátorský duch, a měla mít k oběma stranám horoucí lásku, která se projevuje ve zdvořilých a taktických prosbách.

Nesmíme tento Dopis opustit, aniž bychom důrazně nepoukázali na způsob, jak tento příběh znázorňuje, co znamená a co obsahuje prostřednictvím. Znázorňuje verš: „*Jeden jest zajisté Bůh, jeden také i prostředník Boží a lidský, člověk Kristus Ježíš.*“ (1. Tim. 2,5) Bůh byl zneuctěn hříchem. Člověk je ten provinilý. Člověk Kristus Ježíš je ten Prostředník.

V Onezimovi a jeho smutném příběhu poznáváme sami sebe. Také my jsme byli „*neužiteční*“. Vůči Bohu jsme se dopustili nepravosti a následkem toho jsme byli jeho dlužníci, nemohli jsme ale svůj dluh zaplatit. Také my jsme od Něho utekli, protože jsme se Ho báli a chtěli jsme se od Něho vzdálit tak daleko, jak to jen bylo možné. Naše odcizení bylo ovocem hříchu.

Pavlovo zprostředkování ukazuje, i když také jen slabě, co učinil Kristus. Nemůžeme také slyšet našeho Spasitele tak mluvit, když byl na kříži obtížen našimi nepravostmi a snášel soud, který jsme my zasluhovali? Nemáme Mu věčně děkovat za to, že vzhledem ke všemu, co jsme kvůli svým hříchům dlužili, Bohu řekl: „*To mně přičti.*“?

Je tu ovšem jeden rozdíl. Tam, kde Pavel musel napsat: „*Já zaplatím,*“ náš vzkříšený Spasitel nepoužívá tvar budoucího času. Jako výsledek Své smrti a Svého vzkříšení říká v evangeliu: „*Zaplatil jsem.*“ Kvůli našim přestoupením **byl** vydán a pro naše ospravedlnění **byl** vzkříšen. Proto **jsme** skrze víru ospravedlnění a **máme** pokoj s Bohem. Proto obraz v tomto ohledu zaostává daleko za skutečností.

Ani ve druhém bodě náš obraz nesouhlasí: Bůh nemusel být přemlouván k tomu, aby prokázal Svoji milost, jako tomu bylo ve Filemonově případě. On sám je zdrojem milosti. Potřebuje ale spravedlivý základ, na kterém může prokazovat Svoji milost, tak jako Pavel dal Filemonovi spravedlivý podklad pro milost, když všechny Onezimovy závazky vzal na sebe. Prostřednictvím, jestliže má být správné a účinné, musí takové závazky přijímat, neboť jen potom může milost vládnout skrze spravedlnost.

Bohu buď dík za účinné prostřednictví našeho Pána Ježíše, jehož výsledky jsou věčně platné! V tomto bodě nám opět pomůže náš příběh.

Pavel nejprve prosí o **přijetí** toho, kterého poslal zpět (v. 12 a 17). Neměl být ignorován a už vůbec ne odmítnut, nýbrž měl být přijat. Jak plně a cele Bůh přijal nás, kteří jsme uvěřili!

Za druhé říká: „*Abys jej věčného /věčně/ měl.*“ (v. 15) Dříve byly vztahy mezi Onezimem a jeho pánem takové, že mohly být zrušeny a chybným chováním Onezima skutečně byly přerušeny. Nyní měl být nový vztah takový, že už nemohl být zrušen. Přesně tak je to s Božím milostivým jednáním vůči nám. Jako ovoce Kristova díla stojíme před Ním ve vztahu, který je věčný a neproměnný.

Za třetí vyjadřuje Pavel vůči Filemonovi prosbu, která zní tak, jako kdyby ten jí při nejlepší vůli nemohl vyhovět. „*Proto máš-li mne za tovaryše /společníka/,*“ říká, „*přijmi jej jako mne.*“ (V. 17) Filemon by mohl odvětit: „Při nejlepší vůli to prostě nemohu. Přijmout ho chci, také přijmout provždy. Ale byla by to pouhá přetvářka, kdybych dělal, že se umím probojovat k tomu přijmout jej tak, jako bych přijal tebe, můj milý Pavle.“

To, co Filemon – odvážíme se to říci – sotva mohl udělat, udělal Bůh. Žádný věřící, počna od Pavla, až k nám a k tomu nejslabšímu z nás a k nově obrácenému, nemá jiné postavení před Bohem, než jako „omilostněný v tom Milovaném“ (Ef. 1,6). Byli jsme přijati v příjemnosti a přízni Krista samého. To je něco, co slovy nemůžeme vyjádřit a co by bylo neuvěřitelné, kdyby to nebylo napsané v Božím slovu.

V tom obraz opět plně souhlasí, i v základních skutečnostech, které určují celek. Jak už bylo řečeno, pojátkem mezi Pavlem, prostředníkem, a Onezimem, provinilým, byla láska. Mezi Pavlem a Filemonem, jemuž byla učiněna křivda, to bylo **společenství**.

Jestliže vírou vzhlížíme k oslavenému člověku Kristu Ježíši, Prostředníkovi, poznáváme s velebením, že mezi Ním a Bohem existuje plná rovnost, neboť On je Bůh. Proto je dostatečně velký, „*aby položil ruku svou na nás oba*“ (Job 9,33 – přel.). On může Svoji ruku vložit na Boha, protože On je Jeho „*Společník*“ (Zachariáš 13,7 – přel.). Ale On položil Svoji ruku také na nás k našemu věčnému požehnání. Přivedl

nás na Své vlastní místo a do Svého vlastního vztahu, když nás spojuje silou Své věčné **lásky**.

Avšak i zde musíme opět zjistit, jak srovnání zaostává za skutečností, neboť Bůh, Otec, nás miluje tak jako Kristus, Syn. Otcova láska a Kristova láska jsou spolu obdivuhodně propleteny.

(Přeloženo z „F. B. Hole: Grundzüge des Neuen Testaments“, Band 4, CSV 1998)

ŠÍŘENÍ PÍSMĀ SVATÉHO
www.sirenipismasvateho.cz

2020